

Not 23

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 1 juli 2022 följande dom (mål nr 7021-21).

Bakgrund

1. Utgångspunkten är att ränteutgifter är avdragsgilla vid inkomstbeskattningen av en näringsverksamhet. Det finns dock bestämmelser som begränsar rätten till avdrag. För vissa företag, bl.a. aktiebolag, finns det en generell avdragsbegränsning för negativa räntenetton som innebär att endast en viss del av räntenettet är avdragsgillt. Med negativt räntenetto avses skillnaden mellan ränteutgifter som ska dras av och ränteinkomster som ska tas upp, om ränteutgifterna överstiger ränteinkomsterna.

2. Vid tillämpningen av de bestämmelser som på olika sätt begränsar rätten till avdrag för ränteutgifter avses med ränteutgifter ränta och andra utgifter för kredit, och utgifter som är jämförbara med ränta. Med ränteinkomster avses inkomster som motsvarar ränteutgifter.

3. Hoist Finance AB förvärvar portföljer av förfallna fordringar till ett pris som understiger fordringarnas sammanlagda nominella belopp. Samtliga fordringar är mot gäldenärer med hemvist i utlandet. Bolaget ansökte om förhandsbesked för att få klarhet i hur inkomsterna från portföljerna ska behandlas vid beräkningen av bolagets räntenetto. Av ansökan framgår följande.

4. Fordringsportföljerna redovisas i enlighet med den internationella redovisningsstandarden IFRS 9 till upplupet anskaffningsvärde med tillämpning av en s.k. effektivräntemetod. Varje fordringsportfölj redovisas för sig. Bolaget tillämpar en kreditjusterad effektivränta som beräknas genom att bolaget först gör en uppskattning av förväntade kassaflöden från tillgången för respektive år. Därefter räknas den räntesats fram som exakt diskonterar de uppskattade framtida kassaflödena till fordringsportföljens redovisade värde vid det första redovisningstillfället. Effektivräntan som fastställs vid förvärvstillfället är fast och används sedan för att beräkna portföljens värde vid varje framtida tidpunkt.

5. De kassaflöden som diskonteras är framtida kassaflöden i form av avtalsenlig amortering, räntor och avgifter upplupna under säljarens och bolagets innehavstid. Vilka typer av avgifter som tas ut beror på vilken typ av fordringar som ingår i portföljen. På alla fordringar som förvärvas från finansiella institut utgår det dock dröjsmålsränta och mindre administrativa avgifter eller påminnelseavgifter om betalningar inte sker i enlighet med avtalet.

6. Årets redovisade ränteintäkt beräknas genom att effektivräntan multipliceras med fordringsportföljens redovisade värde för aktuellt år. Ränteintäkten redovisas i resultaträkningen under rubriken "Ränteintäkter". Om portföljen avkastar enligt prognos innebär detta att skillnaden mellan portföljens anskaffningskostnad och totalt inkasserat belopp redovisas som ränteintäkt över hela inkasseringperioden.

7. Differenser mellan de uppskattade kassaflödena och de faktiska kassaflödena redovisas i resultaträkningen under rubriken "Nedskrivningsvinster/-förluster". Under den rubriken redovisas även förändringar av nuvärdet av de framtida prognostiserade kassaflödena vilka uppstår vid reviderade bedömningar av dessa kassaflöden.

8. I ansökan om förhandsbesked frågade bolaget om den del av bolagets inkomster från dess fordringsportföljer som i enlighet med bolagets redovisningsprinciper klassificeras som ränteinkomster ska anses vara ränteinkomster vid beräkningen av bolagets räntenetto (fråga 1). För det fall ränta som beräknas enligt effektivräntemetoden inte anses vara en ränteinkomst, utan det i stället är den del av inkomsterna som motsvarar avtalad ränta som belöper på tid efter bolagets förvärv av fordringarna som anses utgöra ränteinkomster hos bolaget, ville bolaget veta om beräkningen av ränteinkomsten kan baseras på fordrans utestående belopp, dvs. den skuld gäldenären har till bolaget efter borgenärsbytet multiplicerat med den avtalade räntan (fråga 2). Om fordrans utestående belopp inte kan utgöra basen för beräkningen av ränteinkomsten ville bolaget veta vilket värde som basen ska utgöras av (fråga 3).

9. Skatterättsnämnden ansåg att de inkomster som beräknas enligt effektivräntemetoden och som enligt god redovisningssed klassificeras som ränteinkomster är ränteinkomster enligt 24 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229). Vid den utgången behövde frågorna 2 och 3 inte besvaras.

Yrkanden m.m.

10. *Skatteverket* överklagar förhandsbeskedet och yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska förklara att de inkomster som beräknas enligt effektivräntemetoden inte ska anses vara ränteinkomster vid tillämpningen av bestämmelserna om avdragsbegränsning för negativa räntenetton.

11. *Hoist Finance AB* yrkar i första hand att förhandsbeskedet ska fastställas och i andra hand, för det fall Högsta förvaltningsdomstolen ändrar förhandsbeskedet avseende fråga 1, att målet återförvisas till Skatterättsnämnden för prövning av frågorna 2 och 3.

Skälen för avgörandet

Frågan i målet

12. Frågan i målet är om inkomster som beräknas enligt effektivräntemetoden och som enligt god redovisningssed klassificeras som ränta ska anses vara ränteinkomster vid tillämpningen av bestämmelserna om avdragsbegränsning för negativa räntenetton.

Rättslig reglering m.m.

13. I 24 kap. inkomstskattelagen finns bestämmelser om bl.a. räntor i inkomstslaget näringsverksamhet. Vad som avses med ränteutgifter och ränteinkomster vid tillämpningen av bestämmelserna i kapitlet definieras i 2 och 3 §§. Med ränteutgifter avses ränta och andra utgifter för kredit, och utgifter som är jämförbara med ränta. Med ränteinkomster avses inkomster som motsvarar ränteutgifter.

14. I 21–29 §§ finns bestämmelser om avdragsbegränsning för negativa räntenetton. Med negativt räntenetto avses enligt 23 § skillnaden mellan ränteutgifter som ska dras av och ränteinkomster som ska tas upp, om ränteutgifterna överstiger ränteinkomsterna. I 24 § första stycket anges att ett företag bara får dra av ett negativt räntenetto med högst 30 procent av avdragsunderlaget. Avdragsunderlaget utgörs enligt 25 § av resultatet av näringsverksamheten beräknat på visst sätt.

15. Avdragsbegränsningen för negativa räntenetton har föranletts av direktiv (EU) 2016/1164 om fastställande av regler mot skatteflyktsmetoder som direkt inverkar på den inre marknads funktion (direktivet mot skatteundandraganden) samt av OECD:s rekommendationer avseende ränteavdragsbegränsningar (åtgärd 4) inom det s.k. BEPS-projektet mot skattebaserodering och vinstförflyttning. Avdragsbegränsningen ska enligt förarbetena vara förenlig med direktivet och OECD:s rekommendationer (prop. 2017/18:245 s. 83).

16. Syftet med avdragsbegränsningen är dels att öka neutraliteten mellan finansiering med eget och lånat kapital, dels att motverka internationell skatteplanering med ränteavdrag (a. prop. s. 84).

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

17. Högsta förvaltningsdomstolen har i HFD 2021 ref. 62 uttalat att för att en utgift eller en inkomst som har redovisats som ränta i enlighet med god redovisningssed ska anses vara ränta även enligt definitionen i 24 kap. inkomstskattelagen krävs att utgiften eller inkomsten i det enskilda fallet är att betrakta som ränta i ekonomisk mening på det sätt som avses i definitionen (punkt 23). Högsta förvaltningsdomstolen ansåg i det rättsfallet att inkomster som beräknades enligt en effektivräntemetod och som enligt god redovisningssed utgjorde ränta, inte var ränteinkomster vid tillämpningen av bestämmelserna om avdragsbegränsning för negativa räntenetton.

18. Hoist Finance AB tillämpar en effektivräntemetod för att beräkna bolagets inkomster. Den inkomst som bolaget räknar fram enligt metoden bygger på bolagets kalkyler och uppskattningar av framtida kassaflöden och på anskaffningsutgiften för portföljen. Fordringarnas nominella belopp och den ränta som gäldenärerna och den ursprungliga borgenären har kommit överens om saknar i princip betydelse för storleken på den enligt metoden beräknade inkomsten. Vid fastställandet av effektivräntan har hänsyn tagits till samtliga betalningar som gäldenären förväntas erlägga, t.ex. amorteringar, upplupna räntor och avgifter. Den inkomst som beräknas enligt effektivräntemetoden består alltså inte enbart av ersättning för den kredit som bolaget tillhandahåller gäldenären. Om bolaget hade haft motsvarande utgift hade det inte varit fråga om enbart ränta utan även om t.ex. avbetalning av kapitalbeloppet (jfr HFD 2021 ref. 62, punkt 25).

19. Mot den här bakgrunden drar Högsta förvaltningsdomstolen slutsatsen att den inkomst som bolaget beräknar enligt effektivräntemetoden och som enligt god redovisningssed är ränta inte är en ränteinkomst för bolaget vid tillämpningen av 24 kap. inkomstskattelagen.

20. Med Skatterättsnämndens svar på fråga 1 förföll frågorna 2 och 3 hos nämnden och besvarades alltså inte. Målet bör därför återförvisas till nämnden i dessa delar.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen ändrar Skatterättsnämndens förhandsbesked och förklarar att fråga 1 ska besvaras med att de inkomster som beräknas enligt en effektivräntemetod och som enligt god redovisningssed klassificeras som ränteinkomster inte utgör sådana ränteinkomster som

avses i 24 kap. 3 § inkomstskattelagen. Högsta förvaltningsdomstolen återförvisar målet såvitt avser frågorna 2 och 3 till Skatterättsnämnden.

I avgörandet deltog justitieråden *Jäderblom, Bull, Anderson, Jönsson* och *Medin*. Föredragande var justitiesekreteraren *Tove Berlin*.

Skatterättsnämnden (2021-11-08, *Eng, ordförande, Pettersson, Bengtsson, Dahlberg, Pålsson [skiljaktig], Sundin [skiljaktig] och Werkell [skiljaktig]*):

Förhandsbesked

Fråga 1: De inkomster som beräknas enligt effektivräntemetoden och som enligt god redovisningssed klassificeras som ränteinkomster, utgör sådana ränteinkomster som avses i 24 kap. 3 § inkomstskattelagen.

Skatterättsnämndens bedömning

Fråga 1

Bolaget redovisar de förvärvade portföljerna av förfallna fordringar till upplupet anskaffningsvärde och beräknar ränteintäkter med tillämpning av effektivräntemetoden. Den första frågan gäller om de inkomster som i enlighet med bolagets redovisningsprinciper klassificeras som ränteinkomster utgör sådana ränteinkomster som avses i 24 kap. 3 § IL.

Det går inte direkt av lagtexten att utläsa vad som gäller i förevarande fall. De allmänna uttalanden som finns i förarbetena ger stöd för skilda principer som kan vara svåra att förena. Det talas om att redovisningen ska vara en utgångspunkt, men det är inte tydligt vad som avses med det.

Enligt förarbetena är utgångspunkten att kapitalvinster och kapitalförluster inte omfattas av uttrycket ränta. De flesta avgöranden som gäller gränsdragningen mellan ränta och kapitalvinst avser inte kreditförsämrade fordringar. I RÅ 1977 ref. 39 hade fordringar visserligen förvärvats till ett pris som understeg fordringarnas nominella belopp. Målet gällde dock återbetalning av de ursprungliga fordringsbeloppen, inte räntan på dessa. Enligt Skatterättsnämndens uppfattning kan avgörandet inte sägas ge uttryck för en generell princip för hur man ska dra gränsen mellan amortering och ränta på kreditförsämrade fordringar. Skatterättslig praxis tycks också ge utrymme för en inte helt strikt syn på vad som är ränta i skatterättslig mening. Även vid inlösen av nollkupongobligationer som förvärvats till ett pris under det nominella beloppet av annan än den ursprunglige borgenären anses ett belopp som motsvarar skillnaden mellan förvärvspriset och ersättningen vid inlösen utgöra ränta (jfr *Dahlberg, Ränta eller kapitalvinst*, Iustus Förlag, 2011, s. 314 ff.).

Den avgörande frågan i ärendet är om man vid bedömningen ska utgå från att bolaget förvärvat de enskilda och ursprungliga fordringarna som ingår i portföljen eller att det förvärvat en portfölj av fordringar.

Ser man det som att förvärvet avser de enskilda fordringarna innebär förvärvet i princip bara ett borgenärsbyte, även om det efter förvärvet kan komma att ske omförhandlingar av villkoren med gäldenärerna. Om man i stället anser att det som förvärvas är en portfölj av fordringar blir bilden

en annan. Pris och andra villkor utgår från de enskilda fordringarna, men affären får andra ekonomiska förutsättningar genom att köpet avser en stor mängd fordringar.

Skatterättsnämnden anser att man vid bedömningen ska utgå från att förvärvet avser en portfölj av fordringar och från vad som enligt ett vedertaget ekonomiskt synsätt utgör ränta. Med den utgångspunkten är nämndens uppfattning att den metod som tillämpas i redovisningen — effektivräntemetoden — bäst definierar vad som är en ränteinkomst.

Vidare är Skatterättsnämndens bedömning att den ränta som räknas fram enligt effektivräntemetoden är tillräckligt förutsebar för att kunna godtas som ränta i skattehänseende. Avkastningen på portföljnivå är möjlig att prognostisera och i ett fall som det nu aktuella bygger dessutom hela affärsverksamheten på att prognoserna är tillförlitliga. Även om de bakomliggande prognoserna i vissa fall måste revideras och de belopp som betalas i vissa fall skiljer sig från vad som förväntats är räntan därför tillräckligt förutsebar.

Effektivräntemetoden kan leda till att sådana avgifter som i ett enskilt kreditförhållande inte skulle anses utgöra ränta kommer att behandlas som ränteinkomster. Med perspektivet att det som förvärvats — och det avkastningen avser — är en portfölj av fordringar är det emellertid naturligt att behandla avkastningen på portföljen som en helhet.

I förarbetena finns uttalanden om s.k. tillskriven ränta på kundfordringar. Tillskriven ränta är enligt nämndens mening något annat än det som förevarande ärende gäller. Det är en internt beräknad räntekomponent i en fordran som inte löper med ränta. I aktuellt fall har dessutom det som ursprungligen var kundfordringar överlåtits och ändrat karaktär.

Ett alternativ är att se till det enskilda och ursprungliga fordringsförhållandet och låta bedömningen av vad som utgör ränta styras av vad som överenskommits i kreditavtalet. Det återspeglar dock inte den ekonomiska innebörden och torde avsevärt öka komplexiteten för företagen, särskilt i de fall olika avtalsvillkor gäller för olika fordringar i en portfölj.

Mycket talar också för att reglerna inte kommer att tillämpas i enlighet med sitt syfte om räntan beräknas med ledning av det enskilda kreditavtalet. Utgångspunkten bör i ett sådant fall vara att det återstående fordringsbeloppet som är hänförligt till det enskilda kreditavtalet utgör basen i ränteberäkningen, trots att fordringen förvärvats för ett betydligt lägre belopp. En mycket stor del av det belopp som gäldenären framledes betalar kommer i så fall att klassificeras som ränta. Någon rättslig grund för att begränsa ränteinkomsterna till det belopp som företaget tagit upp som ränta i sin redovisning borde inte heller finnas när skillnaderna mellan redovisning och beskattning beror på att inkomsterna klassificeras på olika sätt.

Mot den bakgrunden finner Skatterättsnämnden att de inkomster som beräknas enligt effektivräntemetoden och som enligt god redovisningssed klassificeras som ränteinkomster, utgör sådana ränteinkomster som avses i 24 kap. 3 §.

Frågorna 2 och 3

Med hänsyn till svaret på fråga 1 förfaller frågorna 2 och 3.

Påhlsson, Sundin och Werkell var skiljaktiga och anförde:

Fråga 1

Enligt förarbetena bör god redovisningssed tillämpas som en utgångspunkt vid bedömningen av vad som ska anses utgöra en ränteinkomst eller ränteutgift. Det anges dock gälla i den mån inte annat framgår (se prop. 2017/18:245 s. 210). Vidare anføres att kapitalförluster och kapitalvinster som utgångspunkt inte omfattas av uttrycket ränta och det finns också uttalanden om vilka avgifter som är att anse som andra utgifter för kredit (se a. prop. s. 210 ff. och s. 357 f.). Enligt vår uppfattning är det oklart i vilken omfattning redovisningen avses kunna påverka den skatterättsliga klassificeringen.

I praxis har förutsedd värdestegring eller ersättning på fordringar betraktats som ränta medan oförutsedd värdestegring har betraktats som kapitalvinst. I RÅ 1977 ref. 39, där det tycks ha ansetts osäkert vilket belopp borgenären sammanlagt skulle komma att erhålla som avbetalning på skuldebrev, ansågs kapitalvinst uppkomma när avbetalningarna översteg köpeskillingen för skuldebrev.

I aktuellt fall finns det också en osäkerhet i fordringarna. I effektivräntemetoden ingår att bolaget gör prognoser över förväntade framtida kassaflöden på fordringarna. När de faktiska kassaflödena skiljer sig från de uppskattade kassaflödena eller bedömningarna av de framtida prognostiserade kassaflödena revideras uppkommer det vinster eller förluster utöver räntetäkten. Även om effektivräntan som fastställs vid förvärvstillfället är fast och används vid varje framtida tidpunkt, anser vi att förekomsten av de nämnda vinsterna och förlusterna talar emot att räntetäkterna som beräknas enligt effektivräntemetoden är så förutsebara att de kan betraktas som ränteinkomster i skattehänseende.

Vidare talar likformighetsskäl emot att lägga redovisningen till grund för den skatterättsliga klassificeringen i den aktuella situationen. Om redovisningen läggs till grund för bedömningen kan vad som anses utgöra ränteinkomster enligt 24 kap. 3 § IL komma att skilja sig åt mellan olika skattskyldiga, vilket i sin tur kan leda till en olikartad beskattning. Det bör också beaktas att syftet med bestämmelserna om avdragsbegränsning för negativa räntenetton bl.a. är att motverka internationell skatteplanering med ränteavdrag (se a. prop. s. 84), vilket talar för att uttrycket ränteinkomster bör tolkas restriktivt.

Mot den bakgrunden anser vi att de inkomster från bolagets fordringsportföljer, vilka i enlighet med bolagets redovisningsprinciper klassificeras som ränteinkomster, inte utgör sådana ränteinkomster som avses i 24 kap. 3 §.

Vid bolagets förvärv av fordringarna sker ett borgenärsbyte. Såvitt framgår av handlingarna innebär borgenärsbytet i sig inte att några andra av de ursprungligen avtalade villkoren ändras. Den ränta på fordringarna som avtalades mellan gäldenären och den ursprungliga borgenären är ett belopp som gäldenären ska betala till borgenären utöver kapitalbeloppet som ersättning för att låna pengar (jfr a. prop. s. 210). Det är vidare en förutsebar ersättning som beror på och kan beräknas på grundval av låneavtalet (jfr t.ex. RÅ 1997 ref. 44 och RÅ 2001 ref. 21 I). Den avtalade räntan är dessutom inte en sådan tillskriven ränta på kundfordringar som enligt förarbetena inte omfattas av definitionen av ränta (jfr a. prop. s. 211 och s. 358).

Mot den bakgrunden är vår uppfattning att den avtalade räntan, inklusive eventuell dröjsmålsränta, omfattas av definitionen av ränteinkomster i 24 kap. 3 §. Om bolaget efter förvärvet av fordringarna omförhandlar den avtalade räntan med gäldenären, är det den avtalade räntan med beaktande av omförhandlingen som omfattas av definitionen. Till skillnad mot vad som gäller vid klassificeringen av inkomsten bör god redovisningssed styra i frågan avseende till vilket år en ränteinkomst ska hänföras (se a. prop. s. 210).

Vad gäller ränta som belöper på tid före bolagets förvärv av fordringarna följer av god redovisningssed att tidigare borgenär bör redovisa en ränteintäkt det år som räntan belöper sig på. Om räntan skulle få beaktas även av bolaget skulle samma ränteinkomst kunna ingå i räntenettet hos flera parter. Med hänsyn till lagstiftningens systematik och syfte anser vi att en ränteinkomst endast bör kunna ingå i räntenettet vid ett tillfälle. Ränta som belöper på tid före bolagets förvärv av fordringarna kan därför inte anses utgöra ränteinkomster hos bolaget och det gäller oavsett om bolaget enligt god redovisningssed ska redovisa räntan som en ränteintäkt det år som den faktiskt betalas.

Enligt vår uppfattning är det därmed den del av inkomsterna som motsvarar avtalad ränta som belöper på tid efter bolagets förvärv av fordringarna som ska anses utgöra ränteinkomster hos bolaget.

Frågorna 2 och 3

Vi anser att frågorna 2 och 3, som gäller beräkningen av ränteinkomsten, inte lämpar sig för förhandsbesked.